

Oponentský posudek na bakalářskou práci Kamily Jarolímkové:

Farmářské trhy: funkce, návštěvnost, souvislosti

Autorka se ve své práci zabývá aktuálním a v západní geografii značně rozšířeným tématem alternativních potravinových sítí, konkrétně výzkumem motivace spotřebitelů nakupujících na farmářských trzích. Při čtení je zřejmý autorčin zájem o danou problematiku, výzkum je zpracován pečlivě. Práce má jasnou strukturu a je po stylistické a jazykové stránce na velmi dobré úrovni. Objevují se však překlepy, doporučila bych pečlivější korekturu. Komentáře, dotazy a doporučení budu dále členit podle kapitol bakalářské práce.

V úvodu se dozvídáme jaké jsou cíle práce: Zjistit co zákazníci hledají na nově vznikajících farmářských trzích, jaká je jejich motivace k nákupu právě zde. Zda je hlavním push faktorem kvalita potravin, osobní přístup prodejců nebo atmosféra trhu. Dalším cílem je zjistit, zda lidé považují nakupování na farmářských trzích pouze za módní trend. Není ovšem jasné, na základě čeho autorka zvolila hypotézy o motivacích spotřebitelů? (dotaz č.1) Ty by měly být vázány na rešerši literatury a tudíž zformulovány za teoretickým úvodem, kde ale výzkumné otázky nezazní. Otázku týkající se módnosti FT považuji za problematickou. Jestliže móda znamená „aktuálně (s trvalostí dnů až roků) upřednostňovaný způsob, jak se některé věci dělají nebo používají“ (<http://cs.wikipedia.org/wiki/M%C3%B3da>), pak FT lze považovat za módu v nákupu potravin alternativní (neboť jej upřednostňují jen někteří spotřebitelé) vůči supermarketům atd., v Česku se objevující od roku 2010. Co tedy znamená, že jsou FT „pouze“ módním trendem? (dotaz č.2) Takto užitý výraz „módní“ implikuje negativní hodnocení a podle mě není divu, že jej většina dotazovaných příznivců FT odmítá.

Psaní teoretického úvodu považuji za nejobtížnější část zpracování bakalářské práce. Autorka se jí zhostila relativně úspěšně. Přínosné je, že je v teoretickém úvodu představuje situace farmářských trhů v několika západoevropských zemích a v USA. V práci s literaturou má však autorka ještě rezervy, navzdory bohatství západní odborné literatury je uvedených zdrojů málo a některé jsou poměrně zastaralé. Například vzhledem k uvedeným údajům o pokračujícím růstu počtu farmářských trhů v USA jsou jistě některé závěry práce Brown z roku 2002 neaktuální. V případě Velké Británie považuji za problematické opírat se pouze o informace organizace sdružující farmářské trhy (FARMA) a nikoli o akademický výzkum. Například v případě přínosů FT pro rozvoj venkova či v otázce jejich sociální exkluzivity mezi výzkumníky nepanuje shoda. Vzhledem k zaměření práce bych čekala, že více prostoru bude věnována konceptualizaci FT/alternativních potravinových sítí v západní literatuře. Vzhledem k malému množství prací publikovaných o FT v Česku by neměl chybět článek Lukáše Zagaty z roku 2012.

Kapitola věnovaná příbuzným novým trendům ve spotřebě potravin v Česku je přehledná a informativní.

Ke kapitole nazvané Spotřeba a její souvislosti mám jeden komentář – autorka se snaží pokrýt velké množství témat na omezeném prostoru. Výsledkem je, že komplexní témata jako udržitelný rozvoj či globalizace jsou pouze stručně a povrchně okomentována a není popsána jejich souvislost s tématem bakalářské práce. Samozřejmě je nutné výzkumné téma zasadit do širšího kontextu, ale v tomto případě je to podle mě na úkor prostoru pro výsledky stávajícího výzkumu s podobnou tematikou (viz výše).

Některá tvrzení by měla být podpořena citací – např.: „Vzhledem ke stoupající ekologické gramotnosti lidí a růstu zájmů o potraviny, které konzumují, se tento způsob distribuce potravin těší nebývalému zájmu.“ (s.19) nebo „Z pohledu globalizace se může jevit idea farmářských trhů, jako naprostá utopie, ale praxe prokázala naprostý opak.“ (s.30) nebo „Na první pohled by se mohlo zdát, že nabízejí vše, po čem jen zákazník touží, ale opak je pravdou. Jak dokazuje renesance farmářských trhů, která probíhá na našem území v posledních třech letech, něco přeci jenom nákupním komplexům chybí.“ (s.7)

Mezi teoretickým úvodem a metodikou by měly myslím zaznít výzkumné otázky či hypotézy.

Metodická kapitola je povedená, metody sběru dat jsou podloženy argumenty, autorka vhodně kombinuje osobní dotazování a dotazování s využitím sociálních sítí. Není mi jasné proč autorka do práce zkoumající FT v Praze zařazena případovou studii farmářského obchodu v Chomutově? Jak ji autorka interpretuje? (dotaz č. 3)

Kapitola Výsledky výzkumu je zpracována pečlivě, text je vhodně podpořen grafy. Mám ale několik připomínek k interpretaci dat. Zejména - z přítomnosti matek na mateřské dovolené a důchodců na FT nelze dělat závěry o tom, že nedochází k sociální exkluzivitě. Zaprvé existují další nízkopříjmové skupiny ohrožené sociálním vyloučením, zejména chudí pracující, nezaměstnaní. Zadruhé, výsledky výzkumu ukazují, že obecně lidé na FT utratí malou část (do 5 %) svých výdajů na potraviny. FT se většinou konají ve veřejném prostoru, jsou proto přístupné komukoliv. To ale ještě neznamená, že zajišťují sociálně spravedlivý přístup ke kvalitním potravinám.

Na straně 43. autorka nejprve uvádí, že 80 % respondentů v internetové anketě nechodí na FT za určitým zbožím a vzápětí píše, že FT již mají své zákazníky, kteří vědí pro co se na trh vrací. Taková interpretace se zdá v rozporu s daty.

Proč se autorka rozhodla pro kategorizaci odpovědí na otevřené otázky na základě použitých sloves (co nakupující chtějí/mají/zajímá je apod.)? (dotaz č. 4) Zdá se mi, že přínosnější by byla kategorizace podle předmětu jejich odpovědí (kvalitní potraviny, kontakt s prodejci, podpora malých farmářů atd.). Takto je prezentace zajímavé a důležité části výsledků poněkud nepřehledná.

V závěru, který je současně i diskuzí autorka srovnává své výsledky s dalšími výzkumy FT v Praze/Česku a komentuje potvrzení/vyvrácení hypotéz.

Navzdory nedostatkům, které jsou zcela pochopitelné vzhledem k omezeným zkušenostem autorky se psaním vědeckého textu, je bakalářská práce Kamily Jarolímkové zpracována na relativně vysoké úrovni, se zájmem, poctivě a pečlivě. Jednoznačně ji doporučuji k obhajobě.

